

УДК 81'255.4:821.161.2

Н. Б. Манюх,

кандидат філологічних наук, доцент

(Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу)

iwankab@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ РОМАНУ "ВОВКУЛАКА (САМОТНІЙ ВОВК)" В. ДРОЗДА РОСІЙСЬКОЮ ТА ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ

У статті розглянуто особливості перекладу роману "Вовкулака (Самотній вовк)" В. Дрозда, з'ясовано відмінності художньої інтерпретації тексту оригіналу, пов'язані зі специфікою польської і російської мов. Проаналізовано переклади Н. Дангулової та Т. Голинської крізь призму відображення перекладачами ідіостилу письменника, який основну увагу акцентував на пізнанні внутрішньої сутності "викривленої особистості". Виявлено, що російський текст роману містить певні трансформації еквівалентних одиниць перекладу, а польський фіксує їх за допомогою доповнення та розширення.

Ключові слова: текст, художній переклад, авторизований переклад, індивідуальний стиль, перекладацькі трансформації.

Постановка проблеми. В. Дрозд – відомий прозаїк-шістдесятник, для якого "приватне самозцілююче мистецтво" було основним джерелом творчості в соціально заангажованій літературі. Його прозова спадщина досить велика, з надзвичайно розмаїтою жанровою спрямованістю. В. Дрозд є автором багатьох новел, повістей, романів, які перекладено 10 мовами. Твори прозаїка виходили окремими виданнями в Польщі, Угорщині, Болгарії, Німеччині, Югославії та інших країнах. Роман "Вовкулака (Самотній вовк)", як і багато творів В. Дрозда, пройшовши видавниче чистилище, перекладено російською, польською, болгарською, словацькою мовами. "У сучасній українській прозі Дрозд посідає особливе місце..., – зауважував у передмові до болгарського видання "Самотнього вовка" Кристан Дянков. – Дрозд, сповідуючи жанрову і стильову різноманітність, як художник завжди залишиться вірним предметно-реальній метафорі і блискучому, майже містичному гуморові фольклору..." [1: 23].

За визначенням самого автора, перші варіанти роману писались наприкінці 60-х – початку 70-х рр., а дійшли до читача через двадцять років у доопрацьованому варіанті: "У вісімдесят другому році був надрукований, нарешті, спершу у журналі "Вітчизна", а потім і в окремій книзі багатостраждальний роман "Вовкулака"... І як літератор, я можу із чистою совістю сказати, що у ті, так звані – застоїні, роки я робив майже усе можливе (за тодішніх умов), аби розповісти читачеві... хоч частинку правди про суспільство, в якому він живе" [2: 77]. Тема дегуманізації тогочасного суспільства, знеособлення в ньому людини, крім того, радянської людини, яка перетворюється у вовкулаку, вурдалаку, була забороненою. Тому роман "Вовкулака", на вимогу головного редактора видавництва, було перейменовано на "Самотнього вовка". "Тогочасна система не могла допустити художнього втілення думки про те, що в радянському соціумі є місце для вовків (попри авторову сентенцію, згідно з якою "у кожному з нас сидить вовк"). Ну хай вже, як виняток, існує собі "самотній вовк" (пізніший читач знає твір за подвійною назвою: "Вовкулака (Самотній вовк)", – підсумовує Л. Гарнашинська [3: 10].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роман "Вовкулака (Самотній вовк)" В. Дрозда був предметом розгляду С. Андрусів, Т. Денисової, М. Жулинського, О. Колодій, П. Майдаченка, О. Січкара, Л. Шестипалової, Л. Яшиної та ін. Проте багато літературознавців, аналізуючи своєрідність химерної прози В. Дрозда, зокрема роману "Самотній вовк", а пізніше "Вовкулака (Самотній вовк)", зосереджували увагу, насамперед, на розгляді окремих аспектів художньої майстерності письменника. Незважаючи на це, поза увагою залишилася не менш важлива проблема перекладу творів В. Дрозда, а саме переробленого та відредагованого роману "Вовкулака (Самотній вовк)".

Особливості перекладу роману "Вовкулака (Самотній вовк)" В. Дрозда можна простежити, зіставивши переклади, здійснені різними перекладачами та інтерпретацію текстів-оригіналів. "Переклад художнього твору – не копія іншого тексту, а насамперед, – витвір словесного мистецтва, – зазначає В. Коптілов. – Перекладач не має права в ім'я вірності першотворові поступатися художнім рівнем свого перекладу" [4: 37]. Зрештою, приналежність до певного "культурного ареалу" автора та перекладача позначається на "кваліфікованому перекодуванні лінгвістичних одиниць" з чужої мови на рідну [5: 200]. Перекладач повинен не тільки зберегти зміст оригіналу, а й точно передати стилістичні особливості тексту, враховуючи національний колорит, характерні риси етнокультурного обличчя народу та ін.

Мета дослідження – простежити особливості перекладів роману "Вовкулака (Самотній вовк)" В. Дрозда, окреслити специфіку художньої інтерпретації вихідного тексту. Об'єктом дослідження стали тексти роману "Одинокий волк" в авторизованому перекладі російською мовою Н. Дангулової та "Samotny wilk" у перекладі польською мовою Т. Голинської. Зауважимо, що у статті ми використовуємо текст оригіналу роману "Вовкулака (Самотній вовк)" В. Дрозда, який ввійшов до двотомного видання творів письменника. У творчому доробку В. Дрозда паралельно вживається декілька назв роману

"Вовкулака" та "Самотній вовк": першодрук журнального варіанта, що мав назву "Самотній вовк", та виданий до 50-річчя письменника перероблений роман "Вовкулака (Самотній вовк)".

Виклад основного матеріалу. У дослідженні використано порівняльний та контекстний аналіз перекладу двома перекладачами того самого оригіналу. Порівняльний аналіз перекладів роману "Самотній вовк" В. Дрозда, зроблений Н. Дангуловою та Т. Голинською, дозволив з'ясувати особливості художньої інтерпретації тексту оригіналу різними перекладачами, пов'язані зі специфікою кожної мови, національного колориту та ін.

При порівнянні перекладів роману "Самотній вовк" з оригіналом "Вовкулака (Самотній вовк)" переконуємося, що Н. Дангулова та Т. Голинська загалом досягли адекватності, оскільки тексти російською та польською мовами еквівалентні першоджерелу. Незважаючи на те, що перекладається один і той самий текст, кожен переклад має свою специфіку, суттєві відмінності між російською та польською перекладацькими стратегіями та ін. Зрештою, необхідно враховувати так званий нелінгвістичний контекст, тобто час та місце написання роману, історію його публікації, комунікативну інтенцію відправника та ін.

У "Вовкулаці (Самотньому вовкові)", як і в багатьох творах, письменник основну увагу зосереджував на так званій "викривленій особистості" з її трагедією роздвоєння душі, відзеркалюючи психологію абсурдного суспільства "розвиненого соціалізму", психологію справді нової людини, яку виховали комуністичні експериментатори. У перекладах роману "Вовкулака (Самотній вовк)" В. Дрозда, здійснених Н. Дангуловою та Т. Голинською, майстерно передано особливості авторського осмислення внутрішнього світу так званої "викривленої особистості" за допомогою вмілого проникнення у поетику художнього тексту.

У романі "Вовкулака (Самотній вовк)" показано духовну деградацію героя, в результаті чого він перетворюється на хижака. Своєрідний заголовок виступає метафорою щодо зображення самої сутності людини, поступового її духовного здичавіння, перетворення на вовка. Необхідно підкреслити, що автори аналізованих нами перекладів працювали з дозволеними та відредагованими текстами власне "Самотнього вовка". Тому дослівно відтворили заголовок першотвору: "Samotny wilk" – "Одинокий волк". Польською мовою *samoty* означає самотній, одинокий [6: 327]. Російська мова містить слово *одинокий*, тобто самотній, самотній, одинокий, одинак [7: 375]. Номени "одинокий", "одинак", "самотній" проєктують сприйняття того, що в екзистенційному вакуумі тогочасної радянської дійсності явище кар'єрної хвороби мало виглядати поодиноким, непомітним, майже неможливим. Як відомо, перша редакція твору мала назву "Вовкулака" – це "вурдалак, який маскується, приховує свою вовчу натуру, яка поступово проявляється навіть на обличчі" [8: 28]. Саме така назва, яка у тексті польського перекладу прочитується як *Wilkołak* [9: 205], а російського – як *Вовкулак* [10: 285], привертала б увагу читача, встановлювала контакт з ним, направляючи його очікування-прогноз. Адже "категорія інформативності проявляється в ономасіологічній, означальній, номінативній функції заголовка, яку він виконує в суворій відповідності з внутрішнім механізмом ономасіологічного процесу: називає об'єкт (текст) за однією із його ознак – темою" [11: 95]. У романі "Вовкулака" простежується тема руйнації людини із села, її перетворення в морально спотворену не людину – вовкулаку. Тому така назва твору семантично точно вказувала б на те, що явище кар'єрної хвороби, втрата людської подоби, духовності – це непоодинокі явище в тогочасному суспільстві. У слов'янській міфології та літературі досить часто зустрічається образ перевертня: в українців – "вовкулака", у росіян – "волкодлак", у поляків – "wilkołek" та ін.

Російський варіант "Одинокого волка" – це авторизований переклад, здійснений Н. Дангуловою. При порівнянні цього тексту з оригіналом спостерігаємо певні зміни в художньо-образній площині перекладу. Це є закономірною особливістю авторизованого, тобто прочитаного і схваленого автором перекладу. Текст роману "Одинокий волк" відрізняється від оригіналу тим, що містить пропуски в перекладі, які не применшують художньої вартості твору, а навпаки, дозволяють адаптувати текст, полегшити його сприймання читачем. Мова йде про перекладацькі трансформації (заміни, додатки, пропуски), тобто міжмовні операції "перевираження смислу". В аналізованому перекладі Н. Дангулової зустрічаються заміни непередаваного, пропущеного елемента першотвору елементом іншого порядку відповідно до загального ідейно-художнього характеру першотвору [12: 58]. Зіставимо фрагменти перекладу та оригіналу початку твору В. Дрозда.

"Андрей Шишига проснулся: показалось, кто-то провел по его щеке холодной ладонью. Шишига открыл глаза – никого. Вспомнилось... Часы показывали начало первого... Посмеиваясь над своим испугом, открыл шкаф: там висел праздничный костюм, сорочки" [10: 144].

"Андрія Шишигу розбудили. Той, хто будив, провів по щоці холодною долонею і зник, ніби провалився крізь підлогу. Шишига розплющив очі – нікого. Тоді задзвонило в голові... Годинник показував чверть на першу... Кепкуючи з власного переполоху, відчинив шафу – там висів святковий костюм, біліли сорочки" [13: 312].

Як бачимо, еквівалентом українських словосполучень типу *задзвонило в голові, чверть на першу, біліли сорочки* у Н. Дангулової виступають частовживані лексичні компоненти, характерні для мови перекладу: *вспомнилось, начало первого, сорочки*. Експресивно забарвлені лексеми повністю позбавлені

емоційного забарвлення, спрямовані передати конкретну інформацію про героя твору. У перекладі Н. Дангулової не всі лексичні та фразеологічні одиниці мають російськомовні відповідники, наприклад, *зник, ніби провалився крізь підлогу*. Втрата цих компонентів у контексті перекладу як цілого є непомітною, вона якби розчиняється в художньо-образній площині твору. Перекладацька стратегія авторки спрямована на опущення окремих лексем та фразем із метою передати текст оригіналу у найбільш сконденсованій, лапідарній формі.

Якщо російський текст містить певні трансформації еквівалентних одиниць перекладу, то польський, навпаки, фіксує доповнення та розширення за допомогою описових конструкцій. Так, у тексті перекладу "Samotny wilk" Т. Голинська прагне зберегти та передати індивідуальний стиль В. Дрозда засобами саме польської мови. У процесі роботи над перекладом вона максимально точно відтворює авторську манеру В. Дрозда з його монологізованим поглядом на життя, із притаманною лише йому самоіронією, яка реалізувалася в художній умовності першотексту. Наведемо приклад фрагменту початку твору польською мовою:

"*Andrija Szyszyhę obudziło chłodne dotknięcie. Ale to coś, co musnęło jego policzek, zniknęło, jakby się pod ziemię zapadło. Otworzył oczy. Ani żywego ducha. Nagle przypomniał sobie... Zerknął na zegarek: była dwunasta piętnaście... Śmiejąc się z własnego strachu, otworzył szafę. Wewnątrz wisiał odświętny garnitur, piętrzył się stos białych koszul*" [9: 5].

Як показує матеріал дослідження, переклад Т. Голинської більш експресивно забарвлений, авторка доповнює текст фразеологічними одиницями, новими лексемами, семантично розширюючи художньо-образну площину першоджерела. Так, для передачі слова *нікого* чітко дібрано фразеологізовану словосполучку – *ani żywego ducha*. Ідіоматичний вислів *zadzzwoniło w głowie* семантично точно передано польською мовою *nagle przypomniał* – *враз, раптом, нараз* [6: 151]. Метафорично забарвлений компонент типу *годинник показував* перекладено експресивно вмотивованим словосполученням, яке містить семантику поспіху, знервованості, невідкладності (*zerknął na zegarek* – *зиркав на годинник*). Досить розлого описано дієслівну сполучку *біліли сорочки – piętrzył się stos białych koszul*. Авторка додає до тексту перекладу лексичні одиниці, яких немає в оригіналі – *piętrzył się stos*.

У текстах перекладів роману "Вовкулака (Самотній вовк)" збережено специфічний авторський ономастикон. Імена, прізвища та прізвиська виконують функцію конкретного найменування, а також підкреслюють індивідуально-особистісні риси антропоцентрів, виступаючи потужними засобами характеротворення. Прізвище *Шишига*, пов'язане зі злим духом, проектує дещо патологічну природу психіки головного героя: він налаштований через злі вчинки досягнути кар'єри, хоча спочатку навіть не замислювався над цим. Автор вказує на семантику художнього антропоніма у тексті: "*Шишига – злий дух за слов'янською міфологією. Отже, стережіться!*" [13: 383]. Зіставимо переклади польською та російською мовою: "*W mitologii słowiańskiej szyszyha to zły duch. Ostrzegam!*" [9: 108]. "*Шишига – злий дух в славянської міфології. Так що бережітьесь!*" [10: 217]. У наведених нами фрагментах вказані номени транслітеруються *Шишига – Шишига – Szyszyha*. Як бачимо, головною відмінністю є лише використання графічної системи запису російської та польської мови – кирилиці та латиниці. Завдяки цьому сприймання антропонімікону першотвору при перекладі відбувається легше й інтенсивніше. Працюючи над найменуванням своїх персонажів, автор, звичайно ж, вкладає в створювані ним антропоніми певне "первісне" значення, яке мотивується відповідними індивідуально-особистісними рисами персонажа. У нашому випадку це так званий інфернальний герой (вовк, вовкун, вовкулак), на якого щовечора перевтілюється Андрій Шишига.

У романі "Вовкулака (Самотній вовк)" добре розкрито внутрішній світ Шишиги через його динамічний портрет і акцентовані деталі. Головний герой Андрій Шишига помічає за собою, що підсвідомо копіює свого померлого товариша, а з часом повністю стає схожим на нього. Крім того, заволівши чорною Харлановою силою, персонаж починає вночі "перевертатися" на справжнього вовка. Динамічний портрет героя фіксує, насамперед, ці зовнішні зміни, які рефлектують внутрішнє переродження персонажа: вчорашнього тихого, інертного Шишигу, якого "не хвилювали ні земні пристрасті, ні духовні" [13: 330], на нахабну ватавпвненого Шишигу-Харлана. Зміну характерологічних рис персонажа відображають, насамперед, деталі голосу: "*Я сів у таксі і жорстко – таким голосом розмовляв з таксистами Петро*" [13: 316], "*сів у машину ... і мовив басовито, майже Петровим голосом*" [13: 320]. "*Я сел в такси и жестко – так разговаривал с таксистами Петро*" [10: 149], "*сев в машину... и сказал басовито, почти Петровым голосом*" [10:153]. "*Wsiadłem i szorstkim tonem – zupełnie jak Petro – rzuciłem kierowcy adres*" [9:12], "*wskoczyłem do samochodu ... i basem, niemal zupełnie jak Petro, rzuciłem*" [9: 18]. Автори аналізованих нами перекладів ідентично передають деталі комунікативного паспорта головного героя, простеживши особливості портретотворення акцентуованої, "викривленої особистості": *жорстко, басовито – жестко, басовито – szorstkim tonem, basem*. Підкреслені нами порівняння вказують на характерну ознаку у голосовому мовленні двох героїв, у кожному з яких сидів вовк і тільки чекав свого часу.

Деталь за деталлю у романі вимальовується "перевернення" героя на вовка, яке сигналізує, насамперед, про внутрішнє моральне виродження Шишиги, втрату людяності. Видають звірячу сутність

Шишиги інстинктивні рухи типу: "скрипнув зубами", "стріпнув головою", "стиснув зуби, аж звело вилиці", "клацнув зубами", "не жував, ковтаючи иматками", "ошкірив зуби", "крильця нізорів жадібно дрижали" та ін. Автори перекладів по-своєму "відчитують" стильову манеру портретотворення В. Дрозда, який вдало komponує динамічний портрет з окремих деталей, що розташовані в різних частинах художньо-образної площини роману. Відповідно, простежується градація: цілісний портрет вимальовується протягом усього твору. Так, у перекладі Н. Дангулової точно передано таку особливість ідіостилю В. Дрозда: чітко дібрано відповідники словосполук ("скрипнул зубами", "тряхнул головой", "сжав зубы", "щелкнул зубами", "почти не жевал, глотая большие куски", "оскалил зубы", "жадно шевельнул крыльями носа"). Проте спостерігаємо певні зміни в лексико-семантичному сегменті динамічного портрета: у словосполучі "стиснув зуби, аж звело вилиці" пропущено другий компонент і перекладено як "сжав зубы". Пропуски порівняльних компонентів у Н. Дангулової свідчать про певну перекладацьку інтенцію авторки – "виструнчити" лексико-семантичну канву тексту, акцентувати увагу на найбільш значущих елементах для реципієнта.

Польський переклад Т. Голинської має свій колорит із максимально збереженим образно-символічним ядром першотвору, в якому В. Дрозд відкривав соціальну дійсність з недозволеного боку, з так званого "чорного ходу". Авторці вдалося майстерно передати те, що портрет у художньому тексті є засобом, що "працює" не тільки на розкриття характеру героя, а й на експлікацію індивідуально-авторського осягнення дійсності. Деталі психологічного портрета, в якому чи не найповніше віддзеркалюється внутрішнє життя антропоцентра, розлого відтворено засобами польської мови: "zęby zgrzytnęły", "potrzaśnąłem głową", "zacisnąwszy zęby aż do bólu", "kłapnął zębami", "zaczęłem chciwie połykać", "wyszczierzając zęby", "nozdra drżały mi pożądliwie". Як бачимо, польські відповідники містять своєрідне семантичне забарвлення денотата: *zgrzytać, potrzaśnąć, zaciskać, połykać* та ін.

Остаточне перетворення героя на вовкулаку добре простежили автори перекладів, оригінально декодувавши засоби контекстуально-синонімічного увиразнення мовлення, що формують художньо-образний макросегмент пейзажної картини. Зіставимо фрагменти оригіналу та перекладу.

"Між гілля заклично, ніби два вовчих ока, зблиснули зірки, те видиво тривало лише одну мить, зорі тут же заволокло хмарами, що тічкою бігли по холодному, вітряному небу... У голові мені шуміло, червоні кола пливли перед очима, обличчя взялося жмачками шерсті, а в пуп'янках пальців залоскотало – і випнулися кігті" [13: 456].

"Между деревьями, словно два волчьих глаза, сверкнули звезды, это видение длилось всего лишь миг, звезды тут же заволокло тучами, что стаей бежали по холодному ветреному небу... В голове моей шумело, красные круги плыли перед глазами, лицо покрылось кустиками шерсти, а в подушечках пальцев защекало – и вылезли когти" [10: 287-288].

"Między drzewami jak wilcze oczy zabłyśły dwie gwiazdy, zapaliły się na chwilę i natychmiast zgasły zakryte chmurami... Głowa mi pękała, w oczach wirowały purpurowe kręgi, pysk porastał sierścią, w opuszkach palców czułem świąd: przez skórę przebijały się pazury" [9: 207-208].

В аналізованих нами фрагментах простежуються певні перекладацькі трансформації у відтворенні стилістичного характеру вихідного тексту. У російському перекладі спостерігаємо зміни лексичної структури сегмента тексту з метою збереження ідіостилю оригіналу. Так, усі словосполучки вказаного макросегмента пейзажної картини замінено стилістично-нейтральними лексемами зі збереженням асоціативних зв'язків, характерних для мови перекладу. Українське слово *гілля*, *гіляка*, *гілка*, *вітка* у перекладі на російську мову звучить як *ветка* [7: 66]. У словосполучі *между деревьями* авторка немов розширює оптику часопростору, використовуючи нейтрально забарвлене слово *дерево*, яке в контексті роману набуває своєрідної семантичної переакцентації. У тексті оригіналу В. Дрозд використовує експресивно забарвлений компонент метафори *хмари бігли тічкою* у розумінні *вовчої тічки*, який перекладено як *тучи стаей бежали*, тобто можна сказати *зграєю*, *ватагою*, *табуном* [7: 677]. Словосполучку типу *обличчя взялося жмачками* з компонентом *жмакати*, який вживається в українській мові у значенні *втрачати свою нормальну форму, збиратись у складки, зморшки* [14: 369], досить оригінально проінтерпретовано. В авторизованому перекладі маємо еквівалентний демінутив типу *лицо покрылось кустиками*, тобто буквально перекладено як *покрилося кущиками, пучками волосся* [14: 600]. Семантично насичену українську лексему *пуп'янок* – *зародок квітки, листка або пагона рослини* [14: 1189] у словосполучі *пуп'янки пальців* перекладено як асоціативно вмотивований вислів російської мови – *подушечки пальцев*.

У польському перекладі роману також спостерігаємо певні зміни лексичної структури сегмента тексту, а саме відсутність такого засобу контекстуально-синонімічного увиразнення мовлення, як *хмари бігли тічкою*. Буквально прочитано словосполучку *обличчя взялося жмачками шерсті* – *pysk porastał sierścią*. Пейоратив "*pysk*", який перекладається як "*морда*", "*ника*" [6: 298], нагнітає негативне сприйняття героя як вовка в людській подобі. Вислови *в пуп'янках пальців залоскотало*, *випнулися кігті* розширено та доповнено засобами польської мови – *w opuszkach palców czułem świąd – przez skórę przebijały się pazury*.

Висновки. Проаналізувавши окремі фрагменти перекладів роману "Вовкулака (Самотній вовк)" В. Дрозда, здійснені Н. Дангуловою та Т. Г. Голинською, переконуємося, що перекладачі вміють проникнути у художньо-образну площину оригіналу. Для декодування художнього тексту кожен із них вдається до певної перекладацької стратегії. Так, авторизований переклад роману "Одинокий волк", здійснений Н. Дангуловою, містить певні трансформації еквівалентних одиниць з метою передачі тексту першоджерела у найбільш сконденсованій, лапідарній формі. В експресивно забарвленому польському перекладі роману "Samotny wilk" Т. Голинська доповнює та розширює текст оригіналу за допомогою описових конструкцій, точно відтворюючи авторську манеру В. Дрозда.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дрозд В. Мої духовні мандрівки : від Пакуля до Мрина і знову – до Пакуля / Володимир Дрозд // Вибрані твори : [у 2 т.]. – К. : Рад. Письменник, 1989. – Т. 1 : Оповідання. Романи. – С. 5–32.
2. Дрозд В. Ми зустрічалися на сонці, очима... / В. Дрозд // Кур'єр Кривбасу. – 1999. – № 110. – С. 67–111.
3. Тарнашинська Л. Володимир Дрозд : "Письменник – лише уста народу" : [біобібліогр. нарис] / Л. Тарнашинська. – Київ, 2013. – 176 с.
4. Коптілов В. Теорія і практика перекладу : [навч. посіб.] / Віктор Коптілов. – К. : Юніверс, 2002. – 280 с.
5. Літературознавча енциклопедія : [у 2-х т.] / [автор-уклад. Ю. І. Ковалів]. – К. : ВЦ "Академія", 2007. – Т. 2. – 200 с.
6. Польсько-російсько-український словник : більше 13000 сл. / [упор. : С. Й. Левінська, Т. В. Старак]. – К. – Л. : Рад. шк., 1991. – 478 с.
7. Російсько-український словник-довідник : близько 102 тис. слів і словосполучень / [упоряд. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк ; за ред. В. М. Бріцина]. – К. : Довіра, 2005. – 942 с.
8. Яшина Л. І. Проза Володимира Дрозда : міфопоетичний дискурс : [монографія] / Л. І. Яшина. – Дніпропетровськ : ООО "БАЛАНС-КЛУБ", 2003. – 176 с.
9. Drozd W. Samotny wilk / W. Drozd ; [przeł. z jęz. ukr. Tatiana Hołyńska]. – Warszawa : Państw. inst. wydaw., 1986. – 208 s.
10. Дрозд В. Г. Земля под копытами : [повести] / [авториз. пер. с укр. Н. Высоцкой, Н. Дангуловой ; послесл. Ю. Суворцева] / В. Г. Дрозд. – М. : Мол. гвардия, 1983. – 398 с.
11. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту : [навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови] / В. А. Кухаренко. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 272 с.
12. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М. : Междунар. отношения, 1974. – 216 с.
13. Дрозд В. Вовкулака (Самотній вовк) / Володимир Дрозд // Вибрані твори : [у 2 т.]. – К. : Рад. письменник, 1989. – Т. 1 : Оповідання. Романи. – С. 312–461.
14. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь : ВТФ "Перун", 2009. – 1736 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Drozd V. Moi dukhovni mandrivky : vid Pakulia do Mryna i znovy – do Pakulia [My Spiritual Journeys from Pakul to Mryn and Back Again to Pakul] / Volodymyr Drozd // Vybrani tvory [Selected Works] : [u 2-kh t.]. – K. : Rad. pus'mennyk, 1989. – T. 1 : Opovidannia. Romany. – 1989. – S. 5–35.
2. Drozd V. My zustrichalysia na sontsi ochyma... [We Met in the Sunshine, Our Eyes Met...] / V. Drozd // Kurier Kryvbasu [Kryvbas Courier]. – 1999. – № 110. – S. 67–111.
3. Tarnashynska L. Volodymyr Drozd : "Pysmennyk – lyshe usta narodu" [Volodymyr Drozd : "Writer Is Just a Folk Speaker"] : [bibliogr. narys] / L. Tarnashynska. – Kyiv, 2013. – 176 s.
4. Koptilov V. Teoriya i praktyka perekladu [Theory and Practice of Translation] : [navch. posib.]. – K. : Yunivers, 2002. – 280 s.
5. Literaturoznavcha entsyklopediia [Literature Encyclopedia] : [u 2-kh t.] / [avtor-uklad. Yu. I. Kovaliv]. – K. : VTS "Akademiya", 2007. – T.2. – 200 s.
6. Polsko-rosiisko-ukrains'kyi slovnyk : bil'she 13000 sl. [Polish-Russian-Ukrainian Dictionary : More than 13000 Words.] / [upor. : S. I. Levins'ka, T. V. Starak]. – K. – L. : Rad shk., 1991. – 478 s.
7. Rosiisko-ukrains'kyi slovnyk-dovidnyk : blyz'ko 102 tus. sliv i slovopoluchen' [Russian-Ukrainian Dictionary Guide : Approximately 102 Thousand words and Word Combinations] / [uporiad. O. I. Skopnenko, T. V. Tymbaliuk ; za red. V. M. Britsyna]. – K. : Dovira, 2005. – 942 s.
8. Yashyna L. I. Proza Volodymyra Drozda : mifopoetychnyi dyskurs [Volodymyr Drozd's Proze : Mythopoetical Discourse] : [monografiia] / L. I. Yashyna. – Dnipropetrovsk : ООО "BALANS-KLUB", 2003. – 176 s.
9. Drozd W. Samotny wilk / W. Drozd ; [przeł. z jęz. ukr. Tatiana Hołyńska]. – Warszawa : Państw. inst. wydaw., 1986. – 208 s.
10. Drozd V. H. Zemlia pod kopytami [The Ground under Hooves] : [povesti] / [avtoriz. per. s ukr. N. Vysotskoy, N. Danhulovoy ; posleslov. Yu. Suvorovtseva] / V. H. Drozd. – Mol. hvardiia, 1983. – 398 s.
11. Kukharenko V. A. Interpretatsiia tekstu [Text Interpretation] : [navchalnyi posibnyk dlia studentiv starshykh kursiv fakul'tetiv anglis'koi movy] / V. A. Kukharenko. – Vinnytsia : NOVA KNYHA, 2004. – 272 s.
12. Retsker Ya. I. Teoriia perevoda i perevodcheskaia praktika [Theory of Translation and Translation Practice] / Ya. I. Retsker. – M. : Mezhdunar. otnosheniia, 1974. – 216 s.
13. Drozd V. Vovkulaka (Samotniy vovk) [Werewolf (Lone Wolf)] / Volodymyr Drozd // Vybrani tvory [Selected Works] : [u 2-kh t.]. – K. : Rad. pus'mennyk, 1989. – T.1 : Opovidannia. Romany. – 1989. – S. 312–461.

14. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Big Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language] / [uklad. i holov. red V. T. Busel]. – К. : Irpin' : VTF "Perun", 2009. – 1736 s.

Матеріал надійшов до редакції 17.06. 2014 р.

**Манюх Н. Б. Особенности переводов романа "Оборотень (Одинокий волк)"
в русском и польском языках.**

В статье рассмотрены особенности перевода романа "Оборотень (Одинокий волк)" В. Дрозда, выяснены отличия художественной интерпретации оригинала, связанные со спецификой польского и русского языков. Проанализированы переводы Н. Дангуловой и Т. Голинской сквозь призму отображения переводчиками идиостиля писателя, который основное внимание акцентировал на познании внутренней сущности "искривленной личности". Выявлено, что русский текст романа имеет определенные трансформации эквивалентных единиц перевода, а польский фиксирует их при помощи дополнения и расширения.

Ключевые слова: текст, художественный перевод, авторизованный перевод, индивидуальный стиль, переводческие трансформации.

Maniukh N. B. Peculiarities of Russian and Polish Translations of V. Drozd's Novel "Lone Wolf".

The article deals with the peculiarities of the literary translation of V. Drozd's novel "Werewolf" ("Lone Wolf"). The novel texts "Одинокий волк" in the authorized N. Danhulova's Russian translation and "Samotny wilk" in T. Holynska's Polish translation have become the materials for the research. The edited original text of V. Drozd's novel "Werewolf" ("Lone Wolf"), included in the two volume edition of the author's works, has been also used. Contrastive and contextual analyses of the same original two translations have been used in the research. The contrastive analysis of the translations of V. Drozd's novel "Lone Wolf" has made it possible to determine the peculiarities and differences of the literary interpretation of the original text by different translators, connected with the specific character of each language, national colouring, ethnic and psychological peculiarities etc. It has been grounded that the authors of the translations managed to achieve adequacy since the novel texts in Russian and Polish are equivalent to the source. Here we mean the translation within one cultural area where the dominant position is occupied by the related Indo-European languages. It is also confirmed in the article that although the same text is translated, each translation has its specific character, considerable differences between Russian and Polish translation strategies etc. The conducted analysis has shown that the Russian text of the novel has some transformations of the equivalent translation units while the Polish text has additions and extensions with the help of descriptive constructions. Authorized, read, and approved by the author translation of the novel "Lone Wolf" differs from the original in that it includes omissions that do not lessen the work fictional value and conversely allow adapting the text and facilitating its understanding by readers. The translator strives to maintain and convey V. Drozd's individual style by Polish language means in the translation text "Samotny wilk". While working on the translation the author adapts the original work form to Polish readers' reception reproducing V. Drozd's author manner as much as possible.

Key words: text, literary translation, authorized translation, individual style, translation transformations.